

Katkı Çağrısı – Birleşmiş Milletler Toksik Maddeler ve İnsan Hakları Özel Raportörü'nün Türkiye Ziyareti (2-13 Aralık)

Çeviren: Simay Kabak

SON TESLİM TARİHİ

15 Kasım 2024

Amaç: Ziyaret Öncesinde Katkı Çağrısı - Birleşmiş Milletler Toksik Maddeler ve İnsan Hakları Özel Raportörü'nün Türkiye Ziyareti (2-13 Aralık)

Arka plan

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin 54/10 sayılı kararı uyarınca, tehlikeli maddelerin ve atıkların çevresel açıdan güvenli bir şekilde yönetimi ve bertaraf edilmesinin insan hakları üzerindeki etkileri konusundaki Birleşmiş Milletler Özel Raportörü Marcos Orellana, Hükümetin daveti üzerine 2-13 Aralık 2024 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret edecektir. Bu ziyaret sırasında, görev tanımına uygun olarak, tehlikeli maddelerin ve atıkların çevresel açıdan güvenli bir şekilde yönetimi ve bertaraf edilmesinin insan haklarına etkileriyle ilgili konulara odaklanacaktır. Ziyarete ilişkin tavsiyeleri de içeren bir rapor Eylül 2025'te BM İnsan Hakları Konseyi'ne sunulacaktır.

Özel Raportör, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin Özel Usuller mekanizmasının bir parçasıdır. İnsan Hakları Konseyi, Birleşmiş Milletler sistemi içinde yer alan, küresel çapta tüm insan haklarının korunması ve geliştirilmesinden sorumlu 47 üye devletten oluşan hükümetler arası bir organdır. Özel Usuller, insan hakları konularında tematik veya ülke bazında raporlama yapan ve tavsiyelerde bulunan bağımsız uzmanlardan oluşur. Bu uzmanlar, İnsan Hakları Konseyi tarafından, görev alanlarındaki uzmanlıkları ve deneyimleri, kişisel dürüstlükleri, bağımsızlıkları, tarafsızlıkları ve objektiflikleri temel alınarak atanırlar. Birleşmiş Milletler bünyesinde istihdam edilmezler ve çalışmaları karşılığında ücret almazlar.

Bu görev, devletlerin, işletmelerin ve diğer paydaşların tehlikeli maddelerin insan hakları üzerindeki etkilerine ilişkin çözümler benimsemelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Marcos A. Orellana, Ağustos 2020'de Toksik Maddeler ve İnsan Hakları Özel Raportörü olarak atanmış ve 2023 yılında ikinci üç yıllık dönemi için yeniden atanmıştır. İnsan hakları ve çevre hukuku dahil olmak üzere uluslararası hukuk alanında uzmandır. Hukuk danışmanı olarak Birleşmiş Milletler kuruluşları, hükümetler ve sivil toplum kuruluşları ile çalışmıştır.

Hedefler

Bu tür ülke ziyaretlerinin genel hedefleri şunlardır:

- Kırılgan durumdaki gruplara özellikle dikkat ederek toksik maddeler ve insan hakları ile ilgili konuların durumunu incelemek ve raporlamak;
- Hükümetin farklı kademeleri, Birleşmiş Milletler ve hükümetler arası kuruluşlar, sivil toplum ve işletmelerle, görev alanına ilişkin konularda görüşmeler yapmak ve diyalog kurmak;
- Temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkı; sağlık hakkı; bilgi edinme hakkı, kamusal katılım hakkı gibi insan haklarının hayata geçirilmesindeki boşlukları ve eksiklikleri, pratik çözümleri ve en iyi uygulamaları tespit etmek;
- Hükümetler, işletmeler ve ilgili paydaşlara yönelik tavsiyeler yayınlamak, ayrıca sözleşme organları ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan ilgili sonuç gözlemlerini takip etmek ve bunların, ilgili ülkeler tarafından kabul edilen politikalar üzerindeki etkilerini değerlendirmek;

Ülke ziyaretleri için yapılan hazırlıklar, kapsamlı bir çalışmanın yanı sıra ziyaretin temel odak alanlarını bilgilendirmek ve en ilgili konuları belirlemek için sivil toplum kuruluşları, uzmanlar ve ilgili paydaşlarla yapılan toplantıları içerir.

Anahtar Sorular ve Talep Edilen Katkı/ Yorum Türleri

Özel Raportör, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, gazeteciler, uzmanlar, akademisyenler ve iş dünyası dahil olmak üzere Türkiye'de toksik maddeler ve insan haklarıyla ilgili konularda çalışan tüm ilgili kişi ve kuruluşları ziyaretinin hazırlıklarına katkı sağlamaya davet etmektedir.

Tüm başvurular kabul edilmekle birlikte, başvuruların aşağıdaki tematik konulardan bir veya daha fazlasına odaklanması büyük memnuniyetle karşılanacaktır:

- Sıfır Atık: Türkiye'nin Sıfır Atık Programı ve genişletilmiş üretici sorumluluğu dâhil olmak üzere atık yönetimi konusunda bölgesel/uluslararası işbirliği;
- Plastikler: plastik kirliliğine yönelik tedbirler;
- İyi uygulamalar; Politika deneyimlerinin ve bilgilerin tartışılması, paylaşılması ve aktarılması amacıyla;
- Uluslararası kimyasallar ve atık sözleşmelerinin yanı sıra uluslararası, bölgesel ve ulusal insan hakları ve çevre standartlarının uygulanması;
- Kirletici salım ve transfer kayıtları: iyi uygulamalar ve gelecekteki yönelimleri;
- Gemilerin sökülmesi: atık yönetimi ve iş sağlığı ve güvenliği;
- Pestisitler, cıva, e-atık, asbest, poliklorlu bifeniller (PCB'ler), Per- ve poli-floroalkil maddeler (PFAS), kalıcı organik kirleticiler, kurşun boya ve kurşun asit piller gibi kimyasallar ve tehlikeli atık sorunları;
- Özellikle kırılgan durumdaki kişi ve gruplar için tehlikeli madde ve atıkların neden olduğu zararlara karşı etkili bir çözüm yoluna erişim;
- Diğer konular: Görev alanını ilgilendiren diğer her türlü konu.

Raporlar, akademik çalışmalar ve diğer arka plan materyalleri başvuruya ek olarak sunulabilir.

Katkılar Nasıl Kullanılacak?

Tüm katkılar, ziyaretin ve İnsan Hakları Konseyi'ne sunulacak raporun hazırlanmasında dikkate alınacaktır. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Sizin ve kuruluşunuzun kimliği belirtilmeyecek ve görüşleriniz size ya da kuruluşunuza atfedilmeyecektir.

Sonraki Adımlar

Gerekirse, lütfen ilgili belgelere bağlantılar sağlayın veya ekler ekleyin.

Toksik maddeler ve insan hakları Özel Raportörü ile temas kurmak isteyen kuruluşlar ve temsilciler için faydalı irtibat bilgileri ve bağlantılar aşağıda yer almaktadır:

- E-posta: hrc-sr-toxicshr@un.org
- Özel Raportörü Twitter'dan takip edebilirsiniz: [@SRtoxics](https://twitter.com/SRtoxics)
- [OHCHR Toksik Maddeler ve İnsan Hakları Özel Raportörü internet sitesi](#)

Toksik maddeler ve insan hakları Özel Raportörü değerli katkılarınız için teşekkür eder.

E-posta adresi: hrc-sr-toxicshr@un.org

E-posta konu satırı: Submission for Special Rapporteur's visit to Türkiye

Kelime/Sayfa sınırı: 2500 kelime

Kabul edilen dosya formatları: Word

Kabul Edilen Diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca